

Věc: Rudolf P. ve V. (adv. B. Mautner z Prahy) proti ministerstvu školství a národní osvěty stran stravného.

Výrok: Stížnost se zamítá jako bezdůvodná

Důvody: Výnosem ze 6. června 1922 nevyhověla zřř v Praze žádost učitele Josefa P. o příznání stravného za dobu od 1. listopadu 1918 do 30. června 1919 a od 1. září 1919 do 29. února 1920, po kterou vyučoval jako zástupce řídicího učitele dlíčního na dovolené, na obecné škole v K. a odůvodnila svůj zamítavý výrok tím, že jmenovaný učitel použitím za řídicího učitele na uvedené škole získal na svých služebních příjmech.

Odvola ní proti výnosu tomtu podané zamítlo min. škol. nař. roz. hodnutím jako neodůvodněné, jelikož st-l pozbyl nároku na domáhání se žádané náhrady, neboť substitute jeho v K. skončila se dne 29. února 1920 a žádost za náhradu diet podal nejdříve 20. září 1920, tudíž po předepsané 14denní lhůtě.

O stížnosti vytýkající nesprávné právní posouzení uvažoval nss takto:

Základem celé právní výstavby stížnosti jest její názor, že paritním základem zavedeno bylo toliko materiálně-právní zrovnoprávnění učitelstva veř. škol národních se státními úředníky a že proto nelze nař. vztahovati procesní předpis, jakým jest dekrét dvorské kanceláře z 5. prosince 1826 sb. pol. zák. svazek 54 č. 97 o tom, že nutno cestovní denníky předkládati pod ztrátou nároku do 14 dnů po ukončení komisionelního jednání.

Nss nemohl přisvědčiti tomtu názoru a neuznal proto stížnost důvodnou.

Paragraf 10 odst. 2. zákona z 23. května 1919 č. 274 Sb. určuje, že nárok na pravidelné diety, na cestovné a náhradní (substituční) poplatky při služebním výkonu mimo vlastní působišťě . . . řídí se předpisy vydanými o tom pro státní úředníky. Zákon užívá tu všeobecné dikce »řídí se předpisy vydanými . . . pro státní úředníky« a naznačuje tím jasně, že se nárok osob učitelských na zmíněné vedlejší požitky říditi má všemi předpisy, kterými jest upraven obdobně nárok státních úředníků na požitky ty. Platí-li však o nároku učitelstva veř. škol národních na zmíněné vedlejší požitky veškere předpisy o vedlejších požitcích a poplatcích státních úředníků, pak nelze se dopátrati rozumného důvodu, pro který by se měla vztahovati na učitelstvo jen ta právní pravidla, která upravují výměru a výši požitků těch, ostatní však, zejména taková, jež pojednávají o způsobu uplatnění nároku a o lhůtě, ve které se tak státi má, by platnosti míti neměla.

Že jest tento výklad ve shodě se zákonem, vysvítá i z úvahy, že bylo právě účelem dříve vzpomenutého zákonného ustanovení zavěsti, pokud jde o uvedené vedlejší požitky, rovnost mezi osobami učitelství a státními úředníky a že by se této základní myšlence zákona příčil výklad, který by chtěl — ač zákon mluví zcela všeobecně — recipovati do požitkového práva osob učitelských jenom ony předpisy, kterými se řídí výše vedlejších požitků shora vyjmenovaných, vylučoval by však z recepce té všechny ostatní otázkou tou se zabývající předpisy státně-úřednické.

Nemá proto stížnost pravdu, domnívá-li se, že ustanovení dvorského dekrétu z 5. prosince 1826 sb. pol. zák. svazek 54 č. 97 neplatí o učitelstvu veř. škol národních a že jest proto z tohoto důvodu nař. rozhodnutí nezákonným.

A ježto dále písemná stížnost nekonkretisuje s dostatečnou jasností žádného dalšího stížného bodu a zejména se blíže nezabývá otázkou, zda úči ve uvedeny dvorský dekrét platí také pro uplatňování nároku na substituční poplatky při služ. výkonu mimo vlastní působišťě, nemohl ani soud přezkoumati vzhledem na předpisy §§ 2, 5, 6, 7 a 18 zák. o ss zá-konitost nař. rozhodnutí s hlediska práve vytčeného a musil stížnost v celém: jejím rozsahu zamítnouti jako bezdůvodnou. Při tom ovšem nemohl soud vzhledem na kogentní předpis čít. § 18 svého zákona sledati samostatný stížní bod ve slovném obratu písemné stížnosti »pochybnou jest již otázka, lze-li služební výkon učitele, zastupujícího řídicího učitele na cizi škole, považovati za komisionelní jednání ve smyslu uvede-ného dvorského dekrétu«, kdyžtě obrat ten není ve stížnosti podrobněji rozveden a další obsah její zřejmě nasvědčuje tomu, že st-l viděl nezákonnost nař. rozhodnutí jediné v tom, že bylo použito nař. jako na učitele uvedeného dv. dekrétu a tedy právního pravidla, které se nař. podle jeho názoru vztahovati nemohlo.

Č. 5334.

Police. — **Administrativní řízení (Slovensko):**
I. Mohou úřady politické vlastníkú zakázati kácení stromů z důvodu, že by další kácení mohlo zavdati příčinu k porušení veř. klídu a pořádku?

— II. O ochraně krás přírodních.

(Nález ze dne 29. ledna 1926 č. 1622.)

Věc: Nitranská sídelní kapitula v Nitře proti župnímu úřadu v Nitře o vykácení stromořadí.

Výrok: Nař. rozhodnutí se zrušuje pro vady řízení.

Důvody: Nálezem okr. úřadu v N. z 29. listopadu 1924 bylo stě-žující si kapitule, resp. firmě Ladislav T. v H., zakázáno další kácení stromořadí na louce pod Zoborem a to z důvodu, že podle oznámení četnictva vzbudilo kácení toho stromořadí mezi obecníkem veřejné po-horšení a značné rozčilení a jest důvodná obava, že tato okolnost bude využita se stran politických k agitacím, ba dokonce i k demonstracím a že by mohlo dojiti k vážnému porušení veř. klídu a pořádku. Odůvod-něnost této zprávy jest prokázána i přípísem měst. rady v N. a písem-nými protesty místní organizace komunistické strany a župního sekre-tariátu čsl. strany soc. Ve výměru se dále praví, že podle zjištění u při-dělového komisiariátu stpú-u jsou pozemky stěžující si kapituly zabrány a st-lka jimi volně disponovati nemůže, takže nebyla ani k tomu oprá-vněna, aby stromořadí na dříví prodala.

Odvola ní st-lčmo bylo nař. rozhodnutím zamítnuto z důvodu roz-hodnutí v odpor vzatého s dodatkem, že udržení přírodních krás jest

Bohuslav, Nález správní VIII.

veř. národním zájmem a že zvláště majitelé zabraných statků nejsou oprávněni tyto na zabraném majetku zničit.

O stížnosti na rozhodnutí tož podané uvážil nss toto:

Nař. rozhodnutí, odvolávajíc se i na důvody rozhodnutí I. stolice, opírá zákaz vykácení stromořadí, o něž jde, o tyto důvody: 1. že kácení stromořadí vzbudilo mezi obecníkem veř. pohoršení a značné rozčilení, takže jest odůvodněna obava, že ohrožen bude veř. pořádek a klid, 2. že majetek st-čln jest majetkem zabraným a st-lka jim tedy nemůže volně disponovati, 3. že zachování přírodních krás jest veř. národním zájmem a že zvláště majitelé zabraných majetků nejsou oprávněni tyto na zabraném majetku zničit.

St-lka namítá nepřistupnost úřadů správních rozhodovati o kácení zmíněného stromořadí a sice proto, že dozor na hospodaření na velkém majetku pozemkovém může vykonávati toliko stpů a nikoli úřady správní. V tomto směru bylo nutno dáti stížnosti za pravdu. Hospodaření na zabraném majetku pozemkovém, jakým jest dle souhlasného tvrzení obou stran — a tedy nesporně — i majetek st-čln, upraveno jest zák. z 12. února 1920 č. 118 Sb. Zákon tento pověřuje dozorem nad řádným hospodařením stpů (§§ 4, 5, 9, 10, 12 a j.), kdežto polit. úřady jsou toliko povinny poskytovat osobám: dozorcím, jež stpům k tomu byly určeny, pomoc k výkonu služby potřebnou (arg. § 5 odst. 6). I v § 20 zák. před. z 30. ledna 1920 č. 81 Sb. jest péče o zachování krás a památek přírodních svěřena stpům. Nemožou tedy úřady polit. z důvodů hospodaření na zabraném velkostatku činit žádné autoritativní rozhodnutí ve příčině zachování přírodních krás a památek, ježto jim působnost úřadů rozhodujících v tomto směru zákonem přiznána nebyla (stov. a contrario § 22 zákona č. 118/20), a ani stpů na ně působnost tu přenéstí nemohl. Jest proto nař. výrok, pokud nepřipustnost kácení stromořadí opírá o ohledy hospodaření na majetku zabraném, (výrok ad 2) a částečně i výrok ad 3) výrokem úřadu nepřislusného.

Nař. rozhodnutí opřeno jest i o další důvod, že zachování přírodních krás jest veřejným národním zájmem. Avšak ani v tomto směru není nař. rozhodnutí v soulase se zákonem. Kácení stromů jest výkonem práva vlastnického, výkon práva vlastnického může pak dle § 109 úst. listiny býti omezen toliko zákonem. Mohla by tedy st-lka ve volné dispozici býti omezena jenom tenkrát, kdyby ochrana přírodních krás byla zajištěna zákonem, jako tomu jest na př. při ochraně uměleckých památek dle zák. č. XXXIX : 1881, anebo kdyby zákonem bylo stanoveno, že připouští se vyvlastnění takových krás přírodních. Tomu však v daném případě není. Úřad neopřel nař. rozhodnutí o žádný předpis zákonný a nss neshledal, že by existoval pozitivní předpis zákonný, dle kterého by úřady správní byly oprávněny, výkon práva vlastnického z důvodu ochrany krás přírodních omezovati.

Leč nař. rozhodnutí opřeno jest ještě o další samostatný důvod, že vykácením stromořadí ohrožen bude veř. pořádek a klid. Byl tedy úřad při svém opatření veden ohledy policejními, směřujícími k zachování veř. klidu a pořádku. Na jakém zákonem podkládá žal. úřad resp. úřad I. stolice se viděl oprávněna učiniti nař. opatření k zajištění veř. pořádku a klidu, ve svém rozhodnutí sice neuvedl. Než nemůže býti pochybností, že mohl míti na zřeteli pouze nařízení z 10. ledna 1853 č. 9 f. z. oddíl B.

Toto nařízení stanoví v § 22, že do působnosti služnovských úřadů náleží, pokud jinak není stanoveno, bezprostřední péče o zachování bezpečnosti, veř. pořádku a klidu. Dle § 35 téhož zákonného ustanovení činí pak služný veškerá opatření, která v oboru správy policejní zákony nebo pokyny nadřízených úřadů jsou nařízena nebo která shledá nutnými ve vlastním oboru působnosti.

Dle těchto norem byl tedy služnovský úřad v zásadě oprávněn, aby v zájmu zachování veř. pořádku a klidu bezprostředně učinil vhodná opatření. Na tomto právním stavu nenastala pak žádná změna ani zák. článkem XXI : 1886, ježto dle § 71 tohoto zák. článku nebyla působnost hlavního služného nově vymežována, nýbrž bylo vyloučeno jen tolik, že hlavnímu služnému přísluší všechna práva a povinnosti, které zákon hlavnímu služnému přenesl. Dle § 6 zákona č. 126/1920 přešla pak působnost tafo na nové úřady okresní.

Bylo tedy vzhledem k tomu ustanovení zkoumati, zda žal. úřad, resp. úřad I. stolice měl k vydání nař. opatření dostatečný podklad.

Žal. úřad opřel zákaz o přípis města N. z 27. listopadu 1924, pak o přípis sekretariátu čsl. strany soc. z 28. listopadu 1924 a posleze politické organizace komunistické strany z 28. listopadu 1924 a posleze o četnickou relaci z 28. listopadu 1924. Než v přípisu města N. se praví pouze, že město obíralo se věci a požádalo kapitulu jako majitelku, aby stromořadí ponechala, ježto je ozdobou města a okr. úřad se žádá, aby dle možnosti do dalšího opatření zastavil kácení. V přípisu sekretariátu čsl. strany soc. se pak praví, že členstvo strany je pobouřeno tím, že někdo patně neoprávněny kací topolové stromořadí u N., že se k re-tar-i-át proti takovému samovolnému jednání se ohražuje a nemůže převzít zodpovědnost za eventuelní výtržnosti se strany svého členstva. V přípisu míst. pol. organizace komunistické strany se pak uvádí, že biskupská správa svým jednáním dopouští se vandalismu, že jednání takové přičí se lidské morálce a dobrým mravům a je možné jen, když uznává se vlastnické právo k takovému statku a žádá se o zakročení úřadu, při čemž se dodává, že lid má nezadatelné právo na přírodní krásy a bude si je chrániti. Z toho je vidno, že přípis města N. vůbec nedává podkladu pro nějaké policejní opatření úřadu a že také přípisy zmíněných pol. stran neskytají opory pro závěr, že jednání st-člna ohrožuje veř. pořádek a klid a že ohrožení tomu může býti čeleno toliko opatřením, k němuž úřad sáhl. Neboť zmíněné přípisy netlumočí ni- kterak mínění široké veřejnosti ve věci kácení topolového stromořadí st-lkou, nýbrž jsou dle svého obsahu projevem několika osob proti st-lice učiněným s hlediska jejich pol. stran. Četnická relace pak se omezuje na pouhou reprodukci těchto projevů a neuvádí samostatně žádných skutečností, z nichž by se dalo souditi, že právě naříkané opatření bylo nutným, aby se případnému porušení veř. pořádku a klidu mohlo zabrániti.

Slušelo proto nař. rozhodnutí zrušiti podle § 6 zák. o ss.

Č. 5335.

Občanství státní: I. * Za »bývalé státní občany německé, rakouské a uherské« ve smyslu § 1 č. 3 úst. zák. č. 236 z r. 1920 jest